

Občianske združenie
Striedavá starostlivosť o deti,
slovensko-česká spoločnosť

10 rokov striedavej osobnej starostlivosti o dieťa obidvomi rodičmi

zborník príspevkov z konferencie
v Národnej rade Slovenskej republiky

AUTORSKÝ KOLEKTÍV

4.12.2019
Bratislava

www.striedavka.sk

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Za odbornú stránku textu, korektúru a konečnú verziu publikácie zodpovedajú autori.
Vydalo: Občianske združenie Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť
Editor: Ing. Miroslav Sabol

Bratislava, december 2021

Zborník prednášok ponúka čitateľom možnosť hlbšie preniknúť do súvislostí a okolností existencie osobnej starostlivosti o dieťa obidvomi rodičmi, aby mohli lepšie porozumieť jej aktuálnosti a téme rodičovstva v súčasnej dobe.

Autormi príspevkov sú doc. PhDr. Martin Klus, PhD., MBA, slovenský politológ a politik, doc. PhDr. Alena Bašistová, PhD., manažérka, učiteľka, sociálna poradkyňa a štatutárka nadácie, JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., hlavný štátny radca na odbore legislatívy občianskeho a obchodného práva na Ministerstve spravodlivosti SR, PhDr. Miroslava Kristinová Wieckowska, párová poradkyňa, rodinná mediátorka, lektorka, RNDr. Pavel Rusý, štatistik a sociológ, Mgr. Gabriela Nováková, advokátka, Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A., psychologička, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave, Matěj Cihlár, ešportový komentátor a content creator, Romana Havranová, vyrastala v striedavej starostlivosti, Martin Zambor, terapeut – daseinsanalytik, Alíca Havranová, matka s dcérou v striedavej starostlivosti, Kristián Bognár, otec detí v striedavej starostlivosti a Henrich Krchňák, otec s osobnou skúsenosťou so striedavou osobnou starostlivosťou o syna obidvomi rodičmi.

Zborník má prílohu, ktorej súčasťou je preklad Rezolúcie Rady Európy č. 2079 (2015) Rovnosť postavenia mužov a žien a spoločná rodičovská zodpovednosť: rola otcov, ktorá sa téme zodpovedného rodičovstva venuje.

Videonahrávky prednášok z konferencie si je možné pozrieť/ stiahnuť z webstránky:
<https://striedavka.sk/index.php/konferencia-v-parlamente-4-12-2019>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Budeme Vám vďační za dobrovoľný príspevok, ktorý nám aspoň čiastočne pomôže vykryť 10 % nákladov spojených s vydaním zborníka.

Prispieť môžete na účet občianskeho združenia www.striedavka.sk
SK08 8330 0000 0022 0014 5801

ISBN
978 - 80 - 971861 - 1 - 1

OBSAH

Príhovor podpredsedu NR SR - doc. PhDr. Martin Klus, PhD., MBA	X
Príhovor predseničky Výboru pre sociálne veci - doc. PhDr. Alena Bašistová, PhD.	X
Vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva - JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen)	X
Využívanie striedavej starostlivosti na Slovensku a vo vyspelých krajinách - PhDr. Miroslava Kristinová Wieckowska	X
Situácia v Českej republike - RNDr. Pavel Rusý	X
Legislatíva súvisiaca so striedavou starostlivosťou - Mgr. Gabriela Nováková	X
Striedavá oblačnosť netrvá večne - Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A.	X
List účastníkom konferencie od Alice Havranovej	X
Ako ďalej? - Bohuslav Lenghardt	X
Tlačová správa - Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť	X
Rezolúcia Rady Európy č. 2079 (2015) Rovnosť postavenia mužov a žien a spoločná rodičovská zodpovednosť	X

Konferencia v parlamente 4.12.2019

Striedavá osobná starostlivosť je dnes v slovenskej legislatíve vďaka iniciatíve poslancov NR SR. V roku 2010 poslanci jednohlasne podporili návrh nezaradených poslancov Juraja Lišku a Martina Kuruca, ktorým doplnili zákon o rodine o možnosť zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

Od zavedenia striedavej osobnej starostlivosti do legislatívy onedlho uplynie 10 rokov. **V stredu 4. decembra 2019 sa v Bratislave v kinosále Národnej rady SR konala konferencia**

10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku

Účastníci konferencie sa dozvedeli do akej miery je využívaná striedavá starostlivosť, čo jej zavedenie znamenalo pre deti a rodiny a na základe skúseností z minulosti hľadali možnosti ako čo najviac zmierniť dopady rozvodu rodičov na maloleté deti. **Pod záštitou podpredsedu parlamentu doc. PhDr. Martina Klusa, PhD. MBA konferenciu zorganizovalo OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť.**

Program konferencie:

9:00	Otvorenie konferencie podpredsedom parlamentu Martinom Klusom
9:15	Príhovor predsedníčky výboru pre sociálne veci Aleny Bašistovej
9:30	Vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa (JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen), Ministerstvo spravodlivosti SR, sekcia legislatívy)
9:50	Využívanie striedavej starostlivosti na Slovensku a vo vyspelých krajinách (PhDr. Miroslava Kristinová Wieckowska)
10:10	Situácia v Českej republike (RNDr. Pavel Rusý – predseda LIBERI, odborové organizace na ochranu sociálnych práv detí a rodičov)
10:40	Legislatíva súvisiaca so striedavou starostlivosťou (Mgr. Gabriela Nováková)
11:00	Prestávka
11:30	Striedavá oblačnosť netrvá večne (Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A.)
12:00	Vyrastám v striedavej starostlivosti (Matěj Cihlář) Vyrastala som v striedavej starostlivosti (Romana Havranová) Rodičia využívajúci striedavú starostlivosť o deti (Martin Zambor, Alica Havranová, Miroslav Sabol, Kristián Bognár, Henrich Krchňák)
13:00	Ako ďalej? (Bohuslav Lenghardt)
13:30	Záver a ukončenie konferencie

Konferencia ukázala, že striedavá starostlivosť je na Slovensku využívaná v takmer 10% súdnych rozhodnutí. Trend je rastúci, avšak Slovensko zaostáva niekoľko rokov za vyspelými krajinami.

Keďže dnes je vo vedeckej obci známe, že deti v striedavej starostlivosti prosperujú lepšie ako keď vyrastajú s jedným rodičom, je vhodné, aby Slovensko po 10 rokoch od zavedenia striedavej starostlivosti prijalo opatrenia, ktoré zabezpečia starostlivosť oboch rodičov o deti po rozvode v širšej miere. Jedným z krokov, ktoré by to mali podporiť, je úprava legislatívy tak, aby striedavá starostlivosť bola prvou zvažovanou alternatívou pri rozvode.

Príspevky prednesené na konferencii:

- 10 rokov striedavej starostlivosti - Príhovor predseničky Výboru pre sociálne veci Aleny Bašistovej
- Vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa - JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) Ministerstvo spravodlivosti SR, sekcia legislatívy
- Využívanie striedavej starostlivosti na Slovensku a vo vyspelých krajinách - PhDr. Miroslava Kristínová Wieckowska, rodinná mediátorka, OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť
- Situácia v Českej republike - RNDr. Pavel Rusý, predseda LIBERI, odborovej organizácie na ochranu sociálnych práv detí a rodičov
- Legislatíva súvisiaca so striedavou starostlivosťou - Mgr. Gabriela Nováková, advokátka
- Striedavá oblačnosť netrvá večne - Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A., psychologička, OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť
- List účastníkom konferencie od Alice Havranovej, matka s dcérou v striedavej starostlivosti
- Ako ďalej? - Bohuslav Lenghardt, OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť

Tlačovú správu z konferencie si môžete stiahnuť tu.

http://www.striedavka.sk/01_custom_content/dokumenty/TlacovaSprava20191204.pdf

Pozvánka na konferenciu:



Reportáž o konferencii v televízii TA3:

<https://www.ta3.com/clanok/1171056/striedava-starostlivost-je-stale-tabu-hoci-ma-lep-si-vplyv-na-dieta.html>

Videozáznamy z konferencie:

Záznam vystúpenia pána Rusého, predsedu OZ Liberi, má zvuk poškodený a preto záznam nezverejňujeme.

Otvorenie konferencie podpredsedom parlamentu Martinom Klusom a predsedníčkou Výboru pre sociálne veci Alenou Bašistovou

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=EY4L9DqONUo) <https://www.youtube.com/watch?v=EY4L9DqONUo>

Miroslava Kristínová Wieckowska - Štatistiky využívania striedavej starostlivosti v SR a vo svete

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=J-Z7_00dINA) https://www.youtube.com/watch?v=J-Z7_00dINA

Gabriela Nováková - Práva detí a rodičov pri rozvoze

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=mlgQhOWd8X8) <https://www.youtube.com/watch?v=mlgQhOWd8X8>

Barbora Kamrlová - Striedavá oblačnosť netrvá večne

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=QA7i-CP8Tlo) <https://www.youtube.com/watch?v=QA7i-CP8Tlo>

Matěj Cihlář - Vyrastám v striedavej starostlivosti

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=D_kN2-Z7uNI) https://www.youtube.com/watch?v=D_kN2-Z7uNI

Romana Havranová - Vyrastala som v striedavej starostlivosti

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=ChQYlPeMAAU) <https://www.youtube.com/watch?v=ChQYlPeMAAU>

Martin Zambor - otec detí v striedavej starostlivosti

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=oSPWO4RWN14) <https://www.youtube.com/watch?v=oSPWO4RWN14>

Kristián Bognár - otec detí v striedavej starostlivosti

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=vY1MTcWpChY) <https://www.youtube.com/watch?v=vY1MTcWpChY>

Miroslav Sabol číta list mamičky Alice Havranovej

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=xoNUCFFGzVU) <https://www.youtube.com/watch?v=xoNUCFFGzVU>

Henrich Krchňák - otec detí v striedavej starostlivosti

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=ieJQ5sLs5WU) <https://www.youtube.com/watch?v=ieJQ5sLs5WU>

Bohuslav Lenghardt - Ako ďalej?

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=AqIvyDdKQcg) <https://www.youtube.com/watch?v=AqIvyDdKQcg>

Diskusia

[YouTube link](https://www.youtube.com/watch?v=HpMOZu0sFK0) <https://www.youtube.com/watch?v=HpMOZu0sFK0>

Striedavka

Publikoval používateľ Bohuslav Lenghardt · 22. novembra 2019

Pozývame vás na konferenciu v NRSR v Bratislave

10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku

Organizujeme ju pod záštitou podpredsedu parlamentu Martina Klusa 4.12.2019 a radi sa s vami na konferencii stretneme

Bližšie informácie o konferencii si môžete prečítať na našom webe

<http://striedavka.sk/.../konferencia-v-parlamente-4-12-2019>



Martin Klus





OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť

Vás pozýva na konferenciu

10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku

Vážené dámy a páni,

striedavá osobná starostlivosť je dnes v slovenskej legislatíve vďaka iniciatíve poslancov NRSR. V roku 2010 poslanci podporili poslancecký návrh zákona, ktorým zmenili zákon o rodine a doplnili ho o možnosť zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov.

*Od zavedenia striedavej osobnej starostlivosti do legislatívy onedlho uplynie 10 rokov. Ako je využívaná táto možnosť a čo tento krok znamenal pre deti a rodiny bude predmetom konferencie **10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku**, ktorá sa uskutoční v stredu 4. decembra 2019 v Bratislave v kinosále Národnej rady SR.*

Záštitu nad konferenciou prevzal podpredseda parlamentu doc. PhDr. Martin Klus, PhD. MBA.



Program konferencie:

- 8:30 Registrácia účastníkov
- 9:00 Otvorenie konferencie podpredsedom parlamentu Martinom Klusom
- 9:15 Príhovor predsedníčky výboru pre sociálne veci Aleny Bašistovej
- 9:30 Vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa (JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen), Ministerstvo spravodlivosti SR, sekcia legislatívy)
- 9:50 Využívanie striedavej starostlivosti vo vyspelých krajinách (PhDr. Miroslava Kristinová Wieckowska)
- 10:10 Situácia v Českej republike (RNDr. Pavel Rusý – OZ LIBERI)
- 10:40 Legislatíva súvisiaca so striedavou starostlivosťou (Mgr. Gabriela Nováková)
- 11:00 Prestávka
- 11:30 Striedavá oblačnosť netrvá večne (Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A.)
- 12:00 Vyrastala som v striedavej starostlivosti (Elisabeth Vajner)
- Vyrastala som v striedavej starostlivosti (Romana Havranová)
- Rodičia využívajúci striedavú starostlivosť o deti
- 13:00 Ako ďalej? (Bohuslav Lenghardt)
- 13:30 Záver a ukončenie konferencie

Vzhľadom na kapacitu sály Vás prosíme o potvrdenie vašej účasti na emailovú adresu konferencia@striedavka.sk.

Pri registrácii vás **žiadame o zaslanie mena, priezviska a čísla občianskeho preukazu účastníka konferencie**. Tieto údaje sú nevyhnutné pre zabezpečenie vstupu do budovy NR SR, budú poskytnuté NR SR a OZ ich nebude uchovávať. Ďakujeme za porozumenie.

Vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa

Dôležitá poznámka:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky nie je oprávnené podávať právne záväzný výklad právnych predpisov. Na zabezpečenie jednotného výkladu a jednotného používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov je podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zme- ne a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov oprávnený Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Dôležitá poznámka:

Podľa § 32 zákona č. 757/2004 Z.z.

Úlohou riadenia a správy súdov je vytvárať súdom Slovenskej republiky podmienky na riadny výkon súdnictva najmä v oblasti personálnej, organizačnej, ekonomickej, finančnej, odbornej a dohliadať na riadny výkon súdnictva spôsobom a v medziach ustanovených zákonom.

Riadenie a správa súdov nesmú zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

K téme

- ▶ **60 rokov** Deklarácie práv dieťaťa (Charta práv dieťaťa) (november 1959) vyhlásená rezolúciou Valného zhromaždenia 1386 (XIV) z 20. novembra 1959
- ▶ **30 rokov** Dohovoru o právach dieťaťa
- ▶ ratifikácia: 196 krajín, **najširšie prijatá zmluva o ľudských právach** v histórii - všetky krajiny EÚ
- ▶ 10 rokov účinnosti Charty základných práv Európskej únie
- ▶ 30 rokov zásady najlepšieho záujmu dieťaťa (čl. 3)
- ▶ **skoro 4 roky** implementácie do zákona o rodine (čl. 5): legislatívne vyjadrenie na národnej úrovni: novelou zákona o rodine č. 175/2015 Z.z. s účinnosťou od 1. januára 2016.

Novela zákona o rodine (zákon č. 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015)

- podstatnejšia reforma rodinného práva po vyše 10 rokoch
- viaceré zmeny naprieč rozličným inštitútom hmotného či procesného rodinného práva.
- je širokospektrálna

- ❑ Kritériá záujmu dieťaťa čl. 5
- ❑ Vyjadrenie rovnoprávneho rodičovstva
- ❑ zvýšenie efektu výchovných opatrení v prípade keď je možné resp. vhodné sanovať rodinu
- ❑ Priorita náhradnej osobnej a pestúnskej starostlivosti pred ústavnou
- ❑ Migrácia detí v NOS a pestúnskej starostlivosti
- ❑ Nový koncept 1. domnianky otcovstva po rozhodnutí PL. ÚS 1/2010-57 z 20. apríla 2011 (nález publikovaný pod č. 290/2011 Z. z.)

- ❑ osobitné konanie o návrat maloletého, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené
- ❑ Novela Občianskeho súdneho poriadku => vstup do obydľia dieťaťa

Hodnotová diskusia o novele. Podpora ústavnej väčšiny

Národná rada Slovenskej republiky - hlasovanie poslancov

Schôdza Schôdza č. 53

Dátum a čas 26. 6. 2015 11:08

Prítomní 129

Hlasujúcich 129

[Z] Za hlasovalo 98

[P] Proti hlasovalo 0

[?] Zdržalo sa hlasovania 31

[N] Nehlasovalo 0

[O] Neprítomní 21

Novela zákona o rodine (zákon č. 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015) a zásady rodinného práva

- ▶ **K výraznej zmene zásad** v období po roku 1989 došlo až novelou – zákon č. 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015
- ▶ doplnila tri nové zásady

1) zásada záujmu dieťaťa (čl. 5),

2) zásada o stabilnom prostredí rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa (čl. 3 druhá veta)

3) zásada rovnosti rodičov dieťaťa (čl. 4 tretia veta).

Dieťa a jeho prostredie v centre záujmu slovenskej spoločnosti

zásada o stabilnom prostredí rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa (čl. 3 druhá veta)

Medzi už existujúce vety v základných zásadách čl. 3 sa doplnila veta:

Spoločnosť uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je **najvhodnejším stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa.**

Priorita funkcií práva a štátu voči rodine je najvýraznejšie vyjadrená v základných zásadách zákona o rodine, kde bola vložená veta o tom, čo tvorí **najvhodnejšie prostredie pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa.**

=> právo dieťaťa podľa čl. 7 Dohovoru o právach dieťaťa: **každé dieťa právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť**

=> II. časť bod 3 **Usmernenia OSN o náhradnej starostlivosti o deti z roku 2009** je ustanovené:

Vzhľadom na to, že rodina je základnou jednotkou spoločnosti a prirodzeným prostredím pre rast, blaho a ochranu detí, treba sa v prvom rade usilovať o ponechanie detí či ich návrat do starostlivosti rodičov alebo, ak to nie je možné, blízkych príbuzných.

zásada rovnosti rodičov dieťaťa (čl. 4 tretia veta)

Rodičovské práva a povinnosti patria obom rodičom.

=) **striedavá osobná starostlivosť je mechanizmus podpory tejto zásady**

§ 25 ods. 3 **do 31.12.2015**: Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo ho zakáže.

§ 25 ods. 3 **od 1.1.2016**: : Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.

Z dôvodovej správy: Návrh na zmenu ustanovenia má zvýrazniť už dnes existujúci princíp, že obmedzenie alebo zákaz styku rodiča s dieťaťom je výnimočným zásahom do výkonu rodičovského práva (ultima ratio). Taktiež sa návrhom zvýrazňuje už dnes platný princíp subsidiarity medzi obmedzením styku a zákazom styku. Na základe tohto princípu má súd v konkrétnej situácii posudzovania záujmu dieťaťa a zásahu do rodičovského práva spravidla skúmať či záujem dieťaťa nemožno lepšie dosiahnuť obmedzením styku rodiča s dieťaťom. Ak to však nie je možné, až v tomto prípade súd zvolí ochranu záujmu dieťaťa vo forme zákazu styku.

Funkcia zásady najlepšieho záujmu dieťaťa podľa čl. 5 zákona o rodine

- ▶ právo garantované čl. 3 ods. 1 Dohovoru je základné (ľudského) právo dieťaťa
- ▶ Dieťa má právo v podmienkach slovenského právneho poriadku **domáhať sa**, aby jeho najlepšie záujmy boli posudzované a brané ako prvoradé hľadisko v prípade, že sa posudzuje viacero záujmov v spore.
- ▶ Dieťa je nositeľ tohto práva
- ▶ pretavenie vágneho pojmu (čl. 3 Dohovoru) do právneho poriadku SR
- ▶ Stabilizácia pojmu naprieč celým právnym poriadkom a voči všetkým adresátom (legislatívna pomôcka adresátom normy:nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.....
- ▶ **Adresát:** orgán sociálno-právnej ochrany (zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurateli (§ 3 ods. 3) ustanovenie podľa ktorého prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je najlepší záujem dieťaťa.
- ▶ Odkaz na čl. 5 zákona o rodine
- ▶ **Adresát:** aj poskytovateľ sociálnej služby
- ▶ podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách povinný poskytovať sociálnu službu dieťaťu alebo poskytovať starostlivosť o dieťa v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa a to pri rešpektovaní najlepšieho záujmu dieťaťa (§ 9 ods. 3).
- ▶ **Adresát:** súdy, účastníci konania, zúčastnené strany
- ▶ na hmotnoprávne vyjadrenie zásady nadväzuje od 1. júla 2016 aj procesnoprávna úprava.
- ▶ Civilný mimosporový poriadok, ktorý v čl. 4 ukladá súdu v konaní, v ktorom je účastníkom konania maloleté dieťa, konať v jeho najlepšom záujme.
- ▶ **Adresát:** orgány činné v trestnom konaní
- ▶ zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ▶ Orgány činné v trestnom konaní, súdy a subjekty poskytujúce pomoc obetiam sú povinné v prípade obzvlášť zraniteľnej obete, ktorou je dieťa, prihliadať na najlepší záujem dieťaťa. 3). (§ 3 ods. 8)
- ▶

Hlavná funkcia zásady záujmu dieťaťa:

1. presvedčivosť odôvodnenia súdneho a správneho rozhodnutia

2. Určenie hranice medzi právom dieťaťa a právom iných osôb (napr. rodičov)

1. Presvedčivosť odôvodnenia súdneho a správneho rozhodnutia

- ▶ Dohovor má síce v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky **prednosť pred zákonmi, ale nedostatky jeho aplikácie pramenili práve vo vágnom pojme čl. 3 Dohovoru**
 - ▶ Problematika priamej vykonateľnosti medzinárodnej zmluvy
 - ▶ **Hlas súdnej moci po legislatívnej pomôcke na podporu zvýšenia legitimacy súdnych rozhodnutí v SR**
 - ▶ riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou jeho **legitimity**.
 - ▶ Rozhodnutie musí byť **dostatočné, racionálne a presvedčivo odôvodnené**.
 - ▶ odôvodnenie rozhodnutia nemalo obmedzovať iba na popis skutkového stavu prípadu či citáciu ustanovenia normy, ktorá sa aplikuje resp. na strohé konštatovanie právneho názoru.
 - ▶ Wilfling v prípade aplikácie neurčitých pojmov, akým pojem najlepšieho záujmu je, upozorňuje na to, že neurčitosť právneho **pojmu v žiadnom prípade neumožňuje ľubovôľu alebo absolútne neobmedzenú úvahu súdov**.
- Wilfling, P.: Kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Vybrané otázky. Druhé vydanie. Via Iuris. 2013. S. 4.
- ▶ Rovnako aj **správne konanie**
 - ▶ Literatúra správneho práva požaduje od odôvodnenia rozhodnutia takú kvalitu, aby samotné odôvodnenie poskytlo skutkovú a právnu oporu výroku rozhodnutia.
 - ▶ napríklad situácii, keď orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **rozhodne o uložení výchovného opatrenia** podľa § 12 zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kurately
 - ▶ Výbor OSN pre práva detí kladie na rozhodovací proces potrebu „**posúdenia možného vplyvu (pozitívneho alebo negatívneho) rozhodnutia na dané dieťa**.“
 - ▶ zmluvné štáty Dohovoru musia vysvetliť, **akým spôsobom bolo rešpektované právo v rozhodnutí, tzn. čo sa považuje za konanie v najlepšom záujme dieťaťa, na akých kritériách sa zakladá a akú váhu mal najlepší záujem dieťaťa v porovnaní s ostatnými záujmami**.
 - ▶ Výbor OSN pre práva detí: Zároveň by sa vnútroštátne orgány mali **vysporiadať s námietkami osôb zúčastnených v súdnom procese** alebo v inom konaní, ktoré smerujú k najlepšiemu záujmu dieťaťa
 - ▶ Napríklad: prokurátor, kolízny opatrovník, Komisár pre deti, Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím

Druhá funkcia

2. Určenie hranice medzi právom dieťaťa a právom iných osôb (napr. rodičov)

- ▶ právny základ **individuálnej** spravodlivosti pre dieťa
- ▶ zákonný imperatív pre **kolíziu** so záujmami rodičov
- ▶ Legislatívne kritéria pre "**opílenie**" hrán zákona zákonodarcom k judikovaniu spravodlivosti pre dieťa => "**dobré mravy**" **rodinného práva**
- ▶ Potvrdenie prístupu judikatúry ESĽP: **najlepší záujem dieťaťa môže prevážiť nad záujmom rodičov** (prípád Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku – rozhodnutie zo 6. júla 2010).

Motívy a východiská legislatívnej prípravy

čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa

1. Pri všetkých akciách týkajúcich sa detí či už podniknutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi **alebo zákonodarnými zbormi, najlepšie záujmy dieťaťa** musia byť prvoradé.

Všeobecný komentár č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu (General comment No. 14 - 2013 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration)

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

Bod 50: *Výbor považuje za užitočné pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by boli rozhodujúce a mali sa zohľadniť do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.*
nehierarchický zoznam prvkov
zoznam by mal slúžiť ako konkrétne usmernenie, ale zároveň byť pružný.

Legislatívny vzor: Rakúsko

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 – KindNamRÄG 2013 z 11.1.2013

účinnosť od 1.2.2013

BERÜCKSICHTIGUNG DES KINDESWOHLS § 138 ABGB

Kindeswohl § 138 ABGB

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

Bod 50: *Výbor považuje za užitočné pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by boli rozhodujúce a mali sa zohľadniť do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.*
nehierarchický zoznam prvkov zoznam by mal slúžiť ako konkrétne usmernenie, ale zároveň byť pružný.

„Kindeswohl“

1. eine angemessene Versorgung, insbesondere mit Nahrung, medizinischer und sanitärer Betreuung und Wohnraum, sowie eine sorgfältige Erziehung des Kindes;
2. die Fürsorge, Geborgenheit und der Schutz der körperlichen und seelischen Integrität des Kindes;
3. die Wertschätzung und Akzeptanz des Kindes durch die Eltern;
4. die Förderung der Anlagen, Fähigkeiten, Neigungen und Entwicklungsmöglichkeiten des Kindes;
5. die Berücksichtigung der Meinung des Kindes in Abhängigkeit von dessen Verständnis und der Fähigkeit zur Meinungsbildung;
6. die Vermeidung der Beeinträchtigung, die das Kind durch die Um- und Durchsetzung einer Maßnahme gegen seinen Willen erleiden könnte;
7. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, Übergriffe oder Gewalt selbst zu erleiden oder an wichtigen Bezugspersonen mitzuerleben;
8. die Vermeidung der Gefahr für das Kind, rechtswidrig verbracht oder zurückgehalten zu werden oder sonst zu Schaden zu kommen;
9. verlässliche Kontakte des Kindes zu beiden Elternteilen und wichtigen Bezugspersonen sowie sichere Bindungen des Kindes zu diesen Personen;
10. die Vermeidung von Loyalitätskonflikten und Schuldgefühlen des Kindes; die Wahrung der Rechte, Ansprüche und Interessen des Kindes sowie
12. die Lebensverhältnisse des Kindes, seiner Eltern und seiner sonstigen Umgebung.

„Best interest of the child“

"Best interest of the child" – criteria (para. 138 ABGB):

- safety and protection of the physical and psychological integrity of the child;
- the appreciation and acceptance of the child by the parents;
- the promotion of the talents, abilities, interests and development of the child;
- the consideration of the views of the child in accordance with the understanding and the ability to form opinions;
- avoiding any harm that the child might suffer through the implementation and enforcement of a measure against his will;
- avoiding any danger, assault or violence to the child;
- reliable contacts of the child with both parents;
- avoiding conflicts of loyalty and guilt of the child;
- respect for the rights and interest of the child and the living conditions of the child, his parents and other surroundings.

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“

Nemožný pokus o definíciu najlepšieho záujmu dieťaťa

Neprávne aspekty v definícii

Prečo nemožný pokus?

Vzhľadom na to, že každé dieťa je **jedinečné** a konštelácia jeho životnej situácie je **neopakovateľná**, tvorcovia textu návrhu novely zákona o rodine **nemali ambíciu pripraviť legálnu definíciu najlepšieho záujmu dieťaťa**.

Podľa **Výboru OSN pre práva detí** pri posudzovaní najlepšieho záujmu sa má prihliadať najmä na okolnosti, ktoré súvisia **s individuálnymi charakteristikami** dotknutého dieťaťa.

Ide o charakteristiky ako

- vek,
- pohlavie,
- stupeň zrelosti,
- skúsenosti,
- príslušnosť k menšinovej skupine,
- telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, ako aj sociálny kontext, v ktorom dieťa žije.

Podľa **H. Dettenborna** záujem dieťaťa je

„flexibilný atribút špecifickej a modifikovateľnej konštelácie osobnostných a sociálnych faktorov ochrany a rizika pre dieťa.“^[1]

Záujem dieťaťa má **interdisciplinárny kontext** pozostávajúci z kognitívno-psychologických, právnych, morálnych a vedeckých aspektov.

Je **konkretizáciou psycho-sociálnych aspektov** situácie dieťaťa.^[2]

[1] Dettenborn, H. – Eginhard, W.: Familienrechtspsychologie. Stuttgart. 2002. s. 59.

[2] Dettenborn, H.: Kindeswohl In: Volberts/Steller (Hrsg.), Handbuch der Rechtspsychologie, Göttingen 2008. 574.

Marquardt sa kriticky stavia k situáciám, keď **si právnici osobujú výlučné právo vykladať a posúdiť najlepší záujem** dieťaťa a to rýdzo právnickým spôsobom bez toho, aby aplikovali aspoň elementárne vedomosti detskej psychológie.^[1]

=) vidí **riziko** v tom, že všetky profesie vystupujúce v súdnom konaní na strane dieťaťa budú presadzovať svoje videnie pojmu najlepší záujem dieťaťa.

[1] Marquardt, C.: Der Begriff Kindeswohl. Paten. 2/2011, S. 5.

Hildebrandt:

Z pohľadu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa **je každé jedno dieťa jedinečné** => potreba (možnosť) zohľadniť okolnosti každého prípadu je garantovaná **pružnosťou a adaptabilitou** pojmu najlepší záujem dieťaťa.

Nájdenie toho "správneho" **záujmu dieťaťa** znamená rozhodnutím ustáliť pre dieťa **najvýhodnejšiu konšteláciu existujúcich potrieb dieťaťa a jeho životných podmienok**.^[1]

[1] Hildebrandt, C.: Kindeswohl und Kinderrechte. Dietz-Verlag, Berlin 2008. UTOPIE kreativ, H. 217 (November 2008), s. 1032.

K jednotlivým prvkom záujmu dieťaťa čl. 5

- a) úroveň starostlivosti o dieťa
- b) **bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava**
- c) **ochrana dôstojnosti, duševnej, telesnej a citovej integrity dieťaťa**
- d) **okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,**
- e) **ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti, duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou**

Právo dieťaťa žiť v prostredí bez násilia Recht auf gewaltfreies Umfeld

Legislatívne uznanie dieťaťa ako nepriamej osobe domáceho násilia

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity **osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou**,
- h) podmienky pre **vytváranie a rozvoj vzťahových** väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,

Medzinárodné motívy

Dohovor OSN o právach dieťaťa => **čl. 19 ods. 1:** povinnosť štátov, aby „prijímali všetky potrebné **zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním (vrátane sexuálneho zneužívania), zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním**

- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny
 - ❑ povinnosť rodičov vo svojom správaní eliminovať situáciu, kedy sa dieťa dostane do konfliktu lojality k obojmu rodičom
 - ❑ Zabránenie, aby dieťa na základe správania rodičov malo možnosť pociťovať vinu za správanie iných (t.j. správanie mimo sféry jeho možností ho ovplyvniť)
- h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb **s obidvomi rodičmi**, súrodencami a s inými blízkymi osobami

=> striedavá osobná starostlivosť je mechanizmus podpory tejto zásady

- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Posilnený význam kritérií najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o sťažnosti pred Výborom OSN pre práva detí

- **Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (sťažností)**
(Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure)
- záväznosť pre Slovenskú republiku: 14. apríla 2014
- **procedurálny charakter => nie hmotnoprávny**
- popri mechanizme podávania a konzultácií správ sa zavádza **mechanizmus ochrany a vynútenosti práv** (porovnateľné s inými mechanizmami Organizácie spojených národov alebo Rady Európy)
- procesný postup kontroly dodržiavania práv a slobôd vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa a dvoch opčných protokolov.
- Slovenská republika **uznála príslušnosť Výboru pre práva dieťaťa (Committee on the Rights of the Child) prijať a posúdiť** oznámenia podľa protokolu
- Národná rada SR rozhodla, že protokol je medzinárodná zmluva, ktorá má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky **prednosť pred zákonmi**
- procesné práva dieťaťa garantované **priamo protokolom**

Druhy konania pred výborom

- a) Individuálna procedúra oznámení (sťažností)
 - aktívna legítimácia patrí
- - **Jednotlivcovi (nie len osoba do 18 rokov)**
 - **skupine jednotlivcov,**
 - **zástupcovi jednotlivca alebo skupiny jednotlivcov.**

b) Konanie na základe oznámenia medzi štátmi.

c) Vyšetrovanie prípadov závažného alebo systematického porušovania práv

Využívanie striedavej starostlivosti vo vyspelých krajinách

10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku

Slovensko rozhodnutia súdov o striedavej osobnej starostlivosti v %

▶ 2010	0,91
▶ 2011	4,84
▶ 2012	7,19
▶ 2013	7,55
▶ 2014	9,13
▶ 2015	10,56
▶ 2016	8,38
▶ 2017	9,42
▶ 2018	9,80
▶ 2019	???

Slovensko rozhodnutia súdov o striedavej osobnej starostlivosti v % podľa krajov za rok 2018

▶ BA	19,93
▶ TT	8,45
▶ TN	15,34
▶ NR	9,80
▶ ZA	14,00
▶ BB	8,01
▶ PO	5,57
▶ KE	5,60

Slovensko rozhodnutia súdov o zverení detí do starostlivosti - 2018

Matke 78,92%
Striedava osobná starostlivosť 9,80%
Otcovi 11,29%

Kanada

2006 Striedavka 10,2%
2015 Striedavka 26,5%

Zdroj údajov:
<https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/jr/jf-pf/2017/nov02.html>

Wisconsin - USA

1986 Striedavka 7%

1994 Striedavka 14%

2008 Striedavka - 27% rovnomerná
- 18% nerovnomerná

Zdroj údajov:
<https://www.springer.com/about+springer/media/springer+select?SGWID=0-11001-6-1465556-0>

Michigan - USA

1998 Striedavka 18,6%
2002 Striedavka 23,44%

Zdroj údajov:
http://dadsmomspac.org/shared_parenting.html

Austrália

9% in Jún 2003

11% in Jún 2004
16% in Jún 2007
13% in Jún 2005
17% in Jún 2008
14% in Jún 2006

Zdroj:
<https://aifs.gov.au/publications/family-matters/issue-88/shared-care-time>

Švédsko

2015 – približne 50% detí - rovnaký čas u mamy a u otca nežijúcich spolu

Zdroj údajov: Bergström M, Fransson E, Modin B, et al.: Fifty moves a year: is there an association between joint physical custody and psychosomatic problems in children? J Epidemiol Community Health 2015;69:769-774.

Švédsko

2017 Rovnaký čas u mamy a u otca asi 27% predškolákov, ktorých rodičia nežijú spolu

Zdroj údajov: Bergström, M., Fransson, E., Fabian, H., Hjern, A., Sarkadi, A. and Salari, R. (2017). Preschool children living in joint physical custody arrangements show less psychological symptoms than those living mostly or only with one parent. Acta Paediatr. doi:10.1111/apa.14004

Francúzsko

2009 Striedavka 16,9%
Zdroj:
Marta de Tena: La garde alternée. Du sur mesure pour nos enfants Ed. JC Lattès, 2012, s. 211.

z 2010 do 2016 zdvojnásobenie počtu percenta detí v striedavej starostlivosti na 400 tisíc detí, čo je nárast z 1,3% na 2,7% všetkých detí vo Francúzsku
Zdroj:
<https://www.insee.fr/fr/statistiques/3689165>

Španielsko

2010 Striedavka 10%

2011 - 12% 2012 - 15% 2013 - 18%
2014 - 21% 2015 - 25% 2016 - 28%

2017 - 30%

Španielsko

Baleárske ostrovy 47,2%
Katalánsko 44,9%
v najslabších regiónoch 16-17%

Zdroj:
J.M.T. Perea: Shared parenting as a legal presumption and its application in legal practise: A mere trend in legal evolution, or a real mechanism to reduce conflict between parents? 2018.

Belgicko

Pomer dní dieťaťa u rodičov Liege Anvers Tongres

7-7 a 8-6	50,69	48,09	43,18
9-5	16,67	7,63	10,61
10-4	7,64	11,45	8,33
11-3	11,11	5,72	12,88
12-2	9,03	19,84	17,42
13-1	3,47	0	6,06
14-0	1,39	0,38	1,52

Zdroj:
Medzinárodná konferencia
Štrasburg 22 – 23.11.2018
Medzinárodná rada pre striedavú starostlivosť (ICSP)

M.F.Carlier: Le modele de consensus parental: une responsabilité renforcée centrée sur les besoins des enfants. 2018, s. 14.

Medzinárodná konferencia Štrasburg 22. – 23.11.2018

www.striedavka.sk

Konferencie ICSP

Čierna Hora

2016 Striedavka 7%

Zdroj údajov:
<http://www.erstestiftung.org/en/access-denied/>

Od polovice r. 2010 bolo
7 950
rozhodnutí o zverení detí do striedavej osobnej
starostlivosti

viete o koľko detí
ide ?

10 000 detí od roku 2010

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Miroslava Kristinová Wieckowska
párové poradenstvo, rodinná mediácia

Střídavá péče

Situace a perspektiva v České republice

RNDr. Pavel Rusý, LIBERI
4. prosince 2019

Stručné představení

RNDr. Pavel Rusý

předseda odborové organizace LIBERI, ochrana práv dětí a rodičů

Zásadní témata:

- Postavení pracujících rodičů v důchodovém a daňovém systému
- Opatrovnické spory, práva dětí a rodičů

LIBERI

Právní úprava střídavé péče v ČR

Od 1. 8. 1998, novela zákona o rodině (z.o.r.).

Soud rozhoduje, „komu dítě svěří do výchovy“

Možnost svěření do péče jednoho rodiče, společné péče, střídavé péče nebo do péče třetí osoby.

Podmínka střídavé péče — prokázání, že lépe naplní potřeby dítěte.

Od 1. 1. 2014, nová úprava v občanském zákoníku (o.z.), nahrazující z.o.r.

Soud rozhoduje, „jak bude každý z rodičů o dítě pečovat“

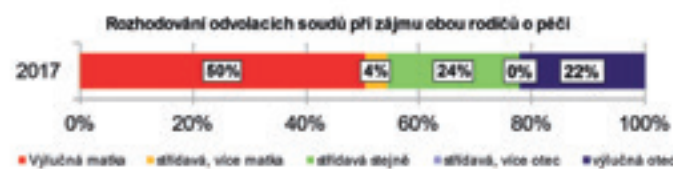
Již není podmínkou střídavé péče, že lépe naplní potřeby dítěte

Úprava terminologie

Pojem **péče** definován jak v z.o.r., tak o.z., ale z.o.r. hovoří o svěřování do **výchovy**, o.z. o svěřování do **péče**, **výchova** je jednou z komponent rodičovské odpovědnosti.

LIBERI

Četnost úprav střídavé/společné péče v ČR



LIBERI

Komponenty rodičovské odpovědnosti



Styk je definován jako osobní kontakt (setkání nebo setrvání spolu), komunikace a poskytování informací.

Výchovná povinnost není součástí rodičovské odpovědnosti!

LIBERI

Interpretace pojmů péče a styk v judikatuře

I. ÚS 3216/13: „v pojetí českého rodinného práva není faktický rozdíl mezi péčí o dítě a výkonem práva styku“.

I.ÚS 503/16: „úprava styku rodiče s dítětem znamená povinnost rodiče nařízený styk realizovat. Nejedná se jen o jeho právo.“

II. ÚS 2300/17: „S právem rodiče na péči o dítě se pojí také povinnost poskytnout mu péči. Stěžovatel má tedy i v rámci soudem upraveného styku povinnost o dítě pečovat.“

Judikatura stírá rozdíly mezi péčí a stykem.

IV.ÚS 1444/17 - asymetrická střídavá péče otec 9 dní/28 dní (32 % péče)

II.ÚS 1626/17 - asymetrická střídavá péče otec 4 dny a 6 hodin/14 dní (30 % péče)

II.ÚS 1654/17 - asymetrická střídavá péče otec 4 dny a 2 hodiny/14 dní (30 % péče)

Ale:

III.ÚS 946/18 - péče matky, otec styk 50 % času

II. ÚS 1903/18 - péče matky, otec styk 40 % času

Judikatura umožňuje svěřeni dítěte do péče jednoho rodiče s rozsahem styku až 50% času, současně umožňuje střídavou péči se 70 % péče jednoho a 30 % druhého rodiče.

LIBERI

Co je střídavá péče a co výlučná se stykem?

Svěřováním do péče se neupravuje rodičovská odpovědnost, ale upravuje se výživa, doprava, nároky na sociální pomoc a možnost svěřit dítě jinému.

V čem je rozdíl mezi střídavou péčí jednoho rodiče s úpravou styku.	Střídavá péče 9 dní péče a 5 dní péče za 14 dní	Výlučná péče 9 dní péče a 5 dní styku za 14 dní
Povinnost být s dítětem	oba	oba
Povinnost v té době pečovat	oba	oba
Zákonný zástupce	oba	oba
Rozhodování o podstatných věcech	oba	oba
Péče o jméno dítěte	oba	oba
Hradit výživné v penězích	oba	jen stýkající *
Zajišťovat dopravu mezi rodiči	oba	jen stýkající *)
Možnost pověřit péčí jinou osobu	oba	jen pečující *)
Uplatnění daňového zvýhodnění na dítě	oba	jen pečující *)
Nárok na přídavky, sociální dávky	oba	jen pečující

* výjimečně oba
**) nedodržuje se

LIBERI

Nepředvídatelnost rozhodování o právní formě péče

	Případ 1 (září 2017)	Případ 2 (březen 2018)
Vzdálenost	90 km (1,5 hod.)	5 km (8 min.) - 1 město
Věk dětí při PM	3 roky a 4 měsíce	3 roky a 7 měsíců
Školka	Nutné dvě	Jedna
Financování školky	Každý svou	Napůl
Vztah	Konfliktní, nespolupráce, policie, maření styku	Spolupráce, výměny termínů, nekonfliktní
Pracovní aktivita rodičů	Oba pracují	Oba pracují
Původní domov	U matky	U otce
Otec s novorozencem	Minimální styk 2x3 hod. týdně	Od narození pečuje ve společné domácnosti
Podíl času otce před PM	19 % (2 noci/14 dní)	39 % (6 noci/14 dní)
Podíl času otce v PM	41 % (5 noci/14 dní)	39 % (6 noci/14 dní)
Rozhoduje	KS Ústí nad Labem	KS Ústí nad Labem
Právní forma	Střídavá péče	Péče matky, otec styk

Není definice rozdílu asymetrické střídavé péče a širokého styku

LIBERI

Judikatura ke střídavé péči

II.ÚS 4247/18: „v zájmu dítěte zpravidla je, aby bylo v péči obou rodičů“

I.ÚS 2482/13: definuje čtyři kritéria pro rozhodování o střídavé péči:

- (1) existencepokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěření do péče usilující osobou
- (2) míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vztahů v případě jeho svěření do péče té které osoby
- (3) schopnost osoby usilující o svěření dítěte do péče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální/materiální jiné potřeby
- (4) přání dítěte

„střídavá péče není jen právem rodičů, ale i jejich povinností“

„pokud jsou oba rodiče způsobilí dítě vychovávat, pokud oba mají o jeho výchovu zájem a pokud oba dbají kromě řádné péče o jeho výchovu po stránce citové, rozumové a mravní, svěření dítěte do střídavé péče by mělo být pravidlem, zatímco jiné řešení je výjimkou, která vyžaduje prokázání, proč je v zájmu dítěte jiné řešení.“

III.ÚS 2396/19: „Například-li oba rodiče tato kritéria zhruba stejnou měrou, je třeba vycházet z premisy, že zájmem dítěte je, aby bylo v péči obou rodičů.“

I. ÚS 1554/14: „pokud oba rodiče projevují o dítě skutečný zájem a chtějí jej mít v péči a zároveň oba naplňují relevantní objektivní kritéria ve zhruba stejné míře, ustanovení čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve spojení s čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 3 odst. 1 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte vytváří presumpci ve prospěch střídavé péče“

... presumpci lze vyvrátit, nicméně jsou k tomu zapotřebí pádné důvody.

LIBERI

Judikatura ke střídavé péči

I.ÚS 1554/14: důvody pro vyrázení presumce střídavé péče:

„specifický zdravotní či psychologický stav dítěte“

„rodiče žijí ve velmi velké vzdálenosti od sebe, a to zejména v případech, kdy by tato velká vzdálenost mohla zásadním způsobem narušit školní docházku dítěte“

„ve zcela výjimečných případech nevhodná komunikace mezi rodiči. Soudy mají v takovém případě přímou povinnost zkoumat, z jakých důvodů je komunikace mezi rodiči nevhodná, a následně se pokusit pomocí vhodných opatření komunikaci mezi rodiči zlepšit, například ve formě nařízení mediace či nařízení alespoň minimální písemné komunikace týkající se dítěte. Již samotná střídavá péče totiž může být impulsem ke zlepšení komunikace a lepší spolupráci rodičů.“

I.ÚS 823/16: „Stabilita výchovného prostředí není tedy bez dalšího argumentem pro zachování té formy péče, jejíž změna je navrhována.“

II.ÚS 437/14: „Střídavou výchovu je pak třeba chápat jako nejúplnější naplnění práva dítěte na oba rodiče, pokud spolu oba rodiče nežijí, neboť tato forma výchovy umožňuje dítěti nejen zachování fungujících vztahů s oběma rodiči, ale rovněž mu umožňuje zůstat součástí běžného každodenního života obou rodičů a nestát se pro jednoho z nich pouze víkendovou záležitostí.“

III.ÚS 1206/09: „Nesouhlas matky se střídavou péčí může být relevantní pouze tehdy, je-li vybudován na důvodech, že jsou způsobily intenzivním způsobem negativně zasahovat do zájmu dítěte.“

LIBERTI

Judikatura ke střídavé péči

I.ÚS 266/10: „V soudních rozhodnutích a vyjádřeních psychologů se často uvádí, že pro střídavou výchovu musí být schopnost a vůle rodiče ke komunikaci a ke kooperaci. Často je ale zanedbáváno a přehlíženo, že rodič, kterému bylo svěřeno nezletilé dítě do výlučné výchovy, musí mít tyto vlastnosti také a ještě více rozvinuté.“

Záměr zákonodárce formulovaný v Důvodové zprávě k občanskému zákoníku: „Mluví-li se o péči obou rodičů, vždy se tím rozumí společná nebo střídavá péče.“
V protikladu s tím náleží IV.ÚS 1921/17:

„Pojem “v péči obou rodičů” nelze chápat jako paušalizaci (upřednostnění) střídavé péče jakožto základního východiska při rozhodování o výchově dětí. Naopak je nezbytné, aby obecné soudy vždy zohlednily ad hoc všechny okolnosti posuzované věci a rozhodly o formě péče v nejlepším zájmu dítěte - tak, aby byl podíl obou rodičů na péči a výchově dítěte zásadně rovnocenný, čehož nelze dosáhnout jen úpravou péče střídavé nebo společné, ale i svěřením dítěte do výlučné péče jednoho z rodičů, avšak za současné odpovídající úpravy styku dítěte s druhým rodičem (úpravou “širokého” styku).“

II. ÚS 1903/18: „Otázka právní kvalifikace formy péče, jakož i výklad rozdílu mezi asymetrickou střídavou péčí a výlučnou péčí s rozšířeným rozsahem styku druhého rodiče je doménou především obecných soudů, nikoli soudu ústavního.“

I.ÚS 153/16: „Ústavní soud zde vychází z premisy, že jsou to primárně rodiče, kdo rozhoduje o osudu svých dětí, a tudíž i ingerence státu by měla nastoupit pouze v těch případech, kdy je to skutečně nezbytně nutné.“

LIBERTI

Problémy opatrovnických řízení v ČR

- Předběžná opatření intenzivně zasahující do práva dětí na péči obou rodičů se silným prejudikativním konečným rozhodnutím.
- Tolerance soudů k omezování péče jednoho rodiče druhým, neposkytování ochrany právům v počátcích sporu, vedoucí k eskalaci sporu.
- Tolerance soudů k vnitrostátním únosům dětí, svévolným změnám školy.
- Tolerance soudů k porušování rozhodnutí o styku a péči, pomalý a nedůsledný výkon rozhodnutí.
- Směšování obsahu pojmu styk a péče. Zcela zbytečné úpravy tzv. širokého styku místo vhodnější asymetrické střídavé péče.
- Příliš intenzivní zásahy státu do rodinného života, odnímání kompetence rodičům jak v oblasti péče, tak výživy.

LIBERTI

Problémy opatrovnických řízení v ČR

- Zneužívání participačního práva dětí pro omezení péče jednoho z rodičů nebo pro beztestné maření styku a péče.
- Nepřezkoumatelné a jednostranné zjišťování názoru dětí, podněcující závedového rodiče k manipulaci s dítětem.
- Nadužívání znaleckých posudků zejména v případech, kdy oba rodiče mají zájem o dítě pečovat – redukuje se na hledání důvodů, proč některého rodiče z péče vyloučit.
- Fixování první úpravy zejména u dětí velmi útlého věku (do 3 let)
- Nepředvídatelnost rozhodnutí, nerespektování judikatury pod záminkou individualnosti každého případu, a to včetně pomíjení obecných právních závěrů
- Nadále silná tendence promítání genderových stereotypů – matka pečuje, otec financuje.
- Jednostranný přístup orgánů péče o dítě ve prospěch vybraného rodiče, zpravidla matky

LIBERTI

Další podpora péče obou rodičů v ČR

- Důsledný přenos záměru zákonodárce do zákona (pouhá úprava styku není zajištění práva dítěte na péči obou rodičů).
- Poskytování ochrany v situaci, kdy jeden rodič brání v péči druhému (předběžné úpravy zajišťující vyváženou péči obou rodičů do prokázání potřeby jiné úpravy).
- Důslednější potírání nezákonné změny bydliště dětí znemožňující navštěvování jednoho školského zařízení.
- Důslednější a rychlejší výkon rozhodnutí o styku a péči
- Promítání protiprávního jednání rodiče (omezování péče a styku, porušování rozhodnutí, změna bydliště, školy) do rozhodování ve směru změny úpravy péče (zákon obsahuje, ale nevyužívá se).
- Podmínění svěřením dítěte do péče jednoho rodiče souhlasem druhého rodiče, nebo prokázáním nezbytnosti takového řešení.

LIBERTI

Další podpora péče obou rodičů v ČR

- Sjednocení výkladů základních pojmů (péče, styk, střídavá péče, výlučná péče), nebo jejich definice v zákoně.
- Promítnutí principu minimalizace zásahu státu do rodinného života do textu zákona.
- Přezkoumatelné a nestranné zjišťování názoru dětí, potírání ovlivňování dětí
- Důslednější plnění úlohy státu aktivně pomáhat rodiči, který má zájem o dítě pečovat, zejména u dětí útlého věku.
- Omezení nadužívání znaleckých posudků na skutečně závažné případy.
- Zvýšení tlaku soudů na dohodu rodičů zajišťující právo dítěte na péči obou rodičů.
- Využívání asymetrických úprav střídavé péče místo širokého styku
- Využívání úprav s postupně se měnícím podílem péče rodičů u dětí velmi útlého věku (do 3 let)
- Ponechání co nejvíce kompetence péče i výživy v rukách rodičů

LIBERTI



Legislativa súvisiaca so striedavou starostlivosťou

Mgr. Gabriela Nováková, advokátka

Vážené dámy, vážení páni!

Dovoľte mi, aby som Vám v stručnosti odprezentovala legislatívu súvisiacu so striedavou osobnou starostlivosťou, v rámci ktorej sa okrajovo dotknem aj aplikačných problémov, ktoré zakladajú potrebu legislatívnej úpravy v blízkej budúcnosti.

Prijatím nového zákona o rodine č. 36/2005 Z.z. došlo v rodinnom práve k oddeleniu verejnoprávnej a súkromnoprávnej časti a zákon o rodine sa stal jediným zdrojom jeho súkromnoprávnej úpravy. K zavedeniu inštitútu striedavej osobnej starostlivosti došlo na základe jeho štvrtej novelizácie, a to zákonom č. 217/2010 Z.z., ktorým sa tento zákon menil a dopĺňal.

K zmenám došlo v ustanovení § 24, kedy sa za odsek 1 vložil odsek 2 so znením:

„Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa.

Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať,

či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa“

Okrem toho bolo ustanovenie § 24 doplnené o odsek 4, v zmysle ktorého „Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.“

Odsekom 6 bolo doplnené aj ustanovenie § 62 ZR ktorý pojednáva o určení výživného pri takejto forme starostlivosti „Ak je maloleté dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, súd pri určení výživného prihliadne na dĺžku striedavej osobnej starostlivosti každého rodiča alebo súd môže rozhodnúť aj tak, že počas trvania striedavej osobnej starostlivosti rodičov výživné neurčuje.“

V súvislosti s uvedenými zmenami došlo aj k novelizácii procesnoprávneho predpisu platného v danom čase, a to OSP, ktorý bol doplnený o ustanovenie týkajúce sa možnosti zverenia dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov aj predbežným opatrením, nakoľko dovtedajší právny stav neumožňoval zveriť maloleté dieťa len do starostlivosti jedného z rodičov a tým pádom nerešpektoval vznik inštitútu striedavej starostlivosti. V tomto duchu došlo aj k zmene pri doručovaní uznesenia o predbežnom opatrení. Občiansky súdny poriadok bol medziasom zrušený a nahradený novými procesnoprávnymi predpismi, pričom na konanie o maloletých sa vzťahuje zákon č. 161/2015 Z.z. CMP a v súlade s ustanovením § 2 tohto zákona sa na konania použijú ustanovenia aj Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Základným cieľom novelizácie zákona o rodine v zmysle dôvodovej správy bolo precizovanie uvedeného zákona, pričom striedavá starostlivosť sa uvádza ako relevantný a plnohodnotný variant porozvodovej starostlivosti o dieťa a rešpektuje jeho najlepší záujem.

Uvádza sa, že „zmena tohto ustanovenia vytvára širší priestor pre sudcov aj rodičov, aby lepšie využívali inštitút striedavej starostlivosti v možných prípadoch. Tým sa zabezpečí, že viac detí rozvodom nepríde o jedného z rodičov, s ktorým by obvykle stratili alebo obmedzili kontakt. Toto ustanovenie zakladá právo na rešpektovanie rodičovských práv oboch rodičov a neobmedzuje práva dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov.“

K legislatívnej zmene došlo aj v súvislosti s potrebami aplikácie čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, v zmysle ktorého vynaložia štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Prijatím novely sa založila povinnosť súdu dbať na to, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávného osobného styku s obidvomi rodičmi. A má za cieľ posilniť jeho vzťah k obidvom rodičom. Novela vychádza z úpravy zákona o rodine v Českej republike a inšpiráciou pre ňu bol aj nemecký Cochemský model opatrovníckeho súdu.

Tak, ako to vyplýva z príslušných ustanovení ZR o zavedení striedavej osobnej starostlivosti, cieľom prijatia uvedenej legislatívy bolo zachovanie rešpektovania práv detí na zachovanie vzťahu s oboma rodičmi, na právo byť vychovávané oboma rodičmi, na právo poznať rodinné zázemie a blízke osoby oboch rodičov a zároveň rešpektovanie práv oboch rodičov na aktívnu starostlivosť o maloletých, o možnosť vychovávať svoje deti a možnosť udržiavať produktívny vzťah medzi dieťaťom a oboma rodičmi. Tieto možnosti nie sa dané v prípade výlučnej osobnej starostlivosti, nakoľko rodič, ktorému je maloleté dieťa zverené má právo rozhodovať o všetkých bežných a každodenných záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa bez súhlasu druhého rodiča, avšak na rozhodnutie o všetkých podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností (správa majetku, vystaňovanie dieťaťa do cudziny, štátne občianstvo, udelenie súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, príprava na budúce povolanie, atď.), potrebuje súhlas druhého rodiča. V prípade, že sa rodičia nedohodnú, v zmysle § 35 ZR rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

A tu prichádzame k aplikačným problémom v praxi. Napriek tomu, že súčasná legislatíva umožňuje zveriť maloleté deti neodkladným opatrením aj do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, je tomu tak len veľmi zriedka. Aj v prípadoch, keď má súd preukázané, že rodičia žili v spoločnej domácnosti a obaja boli súčinní pri výchove maloletých, na základe podaného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia jedným z rodičov zverí súd dočasne maloleté dieťa, alebo deti do výlučnej osobnej starostlivosti jednému z rodičov (skoro vždy matke). Súd tak koná napriek tomu, že nemal preukázané, že by druhý rodič mal zlý vplyv na maloleté deti, bol by trestne stíhaný, alebo odsúdený za trestný čin súvisiaci s rodičovskými právami a povinnosťami napr. za týranie. Pýtam sa? Neodchádza takýmto konaním k porušovaniu práva dieťaťa na druhého rodiča a práva druhého rodiča na starostlivosť o maloleté dieťa? Týmto úkonom je totiž druhý rodič skoro úplne vylúčený z práva rozhodovať o svojom dieťati a často krát mu zostáva len možnosť doprosovať sa preferenčnému rodičovi a súhlasiť s jeho návrhmi, inak by kontakt s maloletými úplne stratil. Treba totiž povedať, že v rámci neodkladných opatrení sa styk s druhým rodičom obligatórne neupravuje a pokiaľ áno, tak len na veľmi krátky čas. Čiže maloleté dieťa, ktoré rado trávilo čas s druhým rodičom zrazu nemá možnosť na styk napriek tomu, že sa styku dožaduje a o styk má záujem aj druhý rodič.

Pokiaľ vezmeme v úvahu dĺžku trvania poručníckych sporov tak je zrejmé, aké obrovské výhody má preferenčný rodič vo vzťahu k druhému rodičovi. Má totiž dočasne zverené dieťa a trávi s ním skoro celý čas. „ Je logické, že dieťa bude preferovať toho rodiča, s ktorým prevažne žije a ktorý má dostatok priestoru na to, aby formoval vôľu dieťaťa na rozdiel od druhého rodiča. V takýchto prípadoch je nutné zisťovať, aké okolnosti viedli k strate kontaktu medzi druhým rodičom a dieťaťom a či spočívali v osobe preferenčného rodiča alebo oprávneného rodiča a či išlo o zavinené konanie alebo nezaujem“ (uznesenie KS Trnava z 23.1.2012, sp.zn. 23CoP 96/2011). Následkom je však skoro vždy strata hlbokého a vrúcneho vzťahu k druhému rodičovi, odmietanie styku a agresívne správanie dieťaťa vo vzťahu k druhému rodičovi.

Práve z dôvodu, aby ani jeden z rodičov nezískal časovú výhodu a aby sa minimalizovali deštruktívne dopady na maloletých prichádzalo by v úvahu dočasné zverenie maloletých prioritne do striedavej osobnej starostlivosti. V komplikovanejších prípadoch by bolo potrebné pre vydaním uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia nariadiť pojednávanie a zistiť skutkový stav veci, napr. z akých dôvodov sa jeden z rodičov odsťahoval na takú vzdialenosť, že nie je možné realizovať striedavú osobnú starostlivosť, z akých dôvodov podal na druhého rodiča trestné oznámenie, atď. Pokiaľ sa totiž maloleté dieťa zverí neodkladným opatrením do osobnej starostlivosti jednému z rodičov je veľmi málo pravdepodobné, že v rámci samotného konania dôjde k zmene výlučnej starostlivosti na striedavú osobnú starostlivosť.

Zároveň by potrebné do procesnoprávných predpisov zakotviť lehotu, v rámci ktorej by bol súd po-

vinný vytýčiť prvé pojednávanie vo veci samej. Čím skorší termín, tým menšie riziko nutnosti sanácie vzniknutého stavu. Totiž pomerne často dochádza k situáciám, kedy je dieťa potrebné sanovať a nastoliť stav, v ktorom bude čo najmenej trpieť. To však nemá nič spoločné s najlepším záujmom dieťaťa, ale súvisí s nečinnosťou príslušných orgánov, ktoré svojim konaním pripustili, že k takému stavu došlo. Je potrebné mať na zreteli, že čím dlhšie konanie, tým nepriaznivejší dopad na maloleté deti. Je totiž pravidlom, že rodičia, ktorým na maloletých záležitosti nezaťažujú súdy podaniami a pokiaľ je to aj nutné, tak majú na zreteli záujem dieťaťa a skoro vždy sa dohodnú!

Vo vzťahu k striedavej osobnej starostlivosti je potrebné poukázať aj na dezinformáciu vo vzťahu k tomu, že pokiaľ jeden rodič nesúhlasí so striedavou osobnou starostlivosťou, tak automaticky nie je možné striedavú osobnú starostlivosť nariadiť. Je to pomerne častá zavádzajúca informácia, ktorá nemá žiadnu v oporu v zákone. Z ustanovenia § 24 ZR vyplýva, že ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, súd musí skúmať či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa. Na uvedené reflektovala aj súdna prax. Z uznesenia KS Trnava zo dňa 23.1.2012 sp.zn. 23 CoP 96/2011 vyplýva nasledovné: „Prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní je vždy záujem dieťaťa a na zamietnutie tejto možnosti nemôže stačiť svojvoľné, účelové, nelogické odmietanie striedavej starostlivosti preferenčným rodičom. Takéto správanie je totiž zneužitím práva dieťaťa vychovávať, ktorého obsahom je aj právo osobnej starostlivosti o dieťa. Súd nemôže poskytnúť ochranu zneužívaniu práv na úkor niekoho iného. Je teda nevyhnutné spoľahlivo zisťovať, z akých dôvodov nie je preferenčný rodič ochotný spolupracovať s druhým rodičom a komunikovať s ním o výchove.“

Z rozsudku KS BA zo dňa 26.1.2016 sp.zn. 11CoP 290/2015 vyplýva nasledovné: „ Pre rozhodovanie v konaní starostlivosti o maloletých je podstatný motív, ktorý vedie jedného z rodičov osvojovať si právo rozhodovať o spoločnom dieťati prevažne sám, prípadne svojim rozhodnutím vydeľovať druhému rodičovi s rovnoprávnym postavením čas a priestor na stretávanie s dieťaťom. V prvom rade hľadiskom pri rozhodovaní je vždy záujem dieťaťa, nemôže stačiť svojvoľné a účelové alebo nelogické odmietanie striedavej starostlivosti preferenčným rodičom, pretože takéto správanie je zneužívaním práva dieťaťa, práva dieťa vychovávať, ktorého obsahom je aj právo osobnej starostlivosti o dieťa.“

Pomerne často sa v právnej praxi stretávame s názorom, že najlepším riešením ako získať dieťa do výlučnej osobnej starostlivosti je zamedziť styku dieťaťa s druhým rodičom a vytvoriť tak živnú pôdu pre vyjednávanie, keďže druhý rodič vzhľadom k tomu, že vníma, ako stráca kontakt so svojim dieťaťom je prístupný akejkolvek dohode. Nie je tomu tak, a uvedené vyplýva aj z rozsudku KS Trnava zo dňa 17.2.2016 sp.zn. 10CoP 34/2015 z ktorého citujem: „ Zverenie dieťaťa do výlučnej starostlivosti jedného z rodičov nesmie byť výrazom ústupku vzájomnej rivalite rodičov ktorá sleduje boj o dieťa. Na spôsob výchovy striedavou osobnou starostlivosťou súd nesmie rezignovať, ak jeden z rodičov s týmto spôsobom výchovy nesúhlasí, a preto je daný dôvod zaoberať sa dôvodmi, na ktorých je nesúhlas druhého rodiča so striedavou osobnou starostlivosťou vybudovaný“. Z rozsudku KS BA z 1.3.2016 sp.zn. 11CoP 393/2015 vyplýva: „Záujem maloletého však nemožno vidieť iba v tom, že je za každú cenu treba rešpektovať vytvorený faktický vzťah. Nebolo by to namieste najmä vtedy, ak by faktický vzťah bol vyvolaný svojvoľným, bezdôvodným nerešpektovaním súdnych rozhodnutí alebo práv druhého rodiča.“

V prípadoch, keď sa preferenčný rodič snaží získať výhodné postavenie v konaní o úprave práv a povinností k maloletým je potrebné zvážiť, či namiesto striedavej osobnej starostlivosti nie je potrebné v súlade s § 25 ods. 4 ZR zmeniť výchovné prostredie a rozhodnúť o zverení dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti tomu rodičovi, ktorý vytvára vhodné podmienky pre styk s druhým rodičom. Bránenie dieťatu v styku s rodičom je totiž pokladané za výrazný nedostatok vo výchove maloletého dieťaťa a ohrozuje vývoj osobnosti dieťaťa v citovej a charakterovej oblasti.

S konaním o úprave práv a povinností je veľmi často spojené aj trestné konanie, a preto by som sa okrajovo dotkla aj tejto problematiky.

V prípadoch, keď dochádza k bráneniu v styku s druhým rodičom a zamedzovaniu možnosti plnohodnotne sa zúčastňovať na výchove dieťaťa druhým rodičom je veľmi dôležité, aby bolo začaté trestné konanie, v rámci ktorého by sa zisťovalo, či konanie preferenčného rodiča nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu týrania, či už samotného dieťaťa, prípadne cez vyvolanie takéhoto stavu nie je cieľom psychické týranie druhého rodiča. Nemôžeme nehovoriť o tom, koľko detí je psychiat-

ricky liečených kvôli rodičovským nezhodám a tieto čísla sa z roka na rok zvyšujú. Rovnako rastie počet samovrážd detí ako aj nepreferenčných rodičov, pričom sa dôkladne nezisťuje, kto takýto závažný stav vyvolal a rodič, ktorý mohol byť súčinný na takejto trestnej činnosti nikdy nie je potrestaný. Dôležité by bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní začať ex offo trestné stíhanie za krivé obvinenie v prípade, ak sa podáva trestné oznámenie s úmyslom privodiť trestné stíhanie druhému rodičovi a preukáže sa, že takéto trestné stíhanie bolo neopodstatnené. Zahájenie trestných konaní je totiž v posledných rokoch veľmi účelným prostriedkom, ktorým je možné brániť styku druhému rodičovi s dieťaťom. Postačí podanie trestného oznámenia a sociálna kuratela ako aj samotné súdy často nekonajú dovtedy, kým orgány činné v trestnom konaní dané prípady neuzatvoria. Vytvára sa tak dostatočný priestor pre preferenčného rodiča na získanie výhodného postavenia v spore o maloletých. Pokiaľ by však orgány činné v trestnom konaní zistili, že motívom preferenčného rodiča bolo eliminovať druhého rodiča zo svojho života ako aj zo života dieťaťa, malo by to zakladať možnosť uplatnenia § 25 ods. 4 ZR o zmene starostlivosti. Uvedené by výrazným spôsobom znížilo počet účelovo podaných trestných oznámení.

S konaním o úprave práv a povinností, kam patrí aj striedavá osobná starostlivosť súvisia aj ostatné právne predpisy, a to zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, zákon č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku, zákon č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa, ďalej zákon o hmotnej núdzi, školský zákon, zákon o dani z príjmov, zákon o hlásení pobytu, zákon o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, atď. Pre krátkosť času nie je možné priblížiť aj uvedené zákony, avšak je potrebné uviesť, že v prípade striedavej osobnej starostlivosti je vzťah medzi rodičmi omnoho menej konfliktný, a preto nie je problém dohodnúť sa poberaní príspevkov, prídavkov na dieťa, daňového bonusu, na osobe detského lekára, prípadne iného odborného lekára, na trvalom pobyte, školskom zariadení, atď. Najhodnejším sa však javí tieto skutočnosti uviesť v rozsudku, aby sa predišlo prípadným ďalším nezhodám.

Na záver by som dodala, že z ustanovenia § 62 ZR, ktoré bolo doplnené o odsek 6 vyplýva, že súd pri určení výživného prihliadne na dĺžku striedavej osobnej starostlivosti každého rodiča. To znamená, že pomer času tráveného u jedného rodiča nemusí byť zhodný s časom tráveným s druhým rodičom. Dôležité je, aby dochádzalo v istých, vopred určených intervaloch ku striedaniu. Striedavá osobná starostlivosť nie je dôležitá len z toho dôvodu, aby malo dieťa zaručený rovnocenný styk s oboma rodičmi, ale aj z toho dôvodu, aby sa predišlo zneužívaniu právneho postavenia preferenčného rodiča.

Ďakujem za pozornosť!

V Bratislave, dňa 3.12.2019
Vypracovala:
Mgr. Gabriela Nováková
advokátka

Striedavá oblačnosť netrvá večne
Mgr. Barbora Kamrlová, PhD., M.A., psychologička,
OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť

Striedavá oblačnosť netrvá večne

rodina a role rodičov

pôvodný štandard:

otec

živiteľ rodiny, osobnosť s právom veta, posledná inštancia pri rozhodovaní, autorita tolerovaná absencia v každodennom rodinnom živote

matka

stážkyňa rodinného ohňa
rodička dieťaťa,
jediná skutočne chápaná bytosť
psychoanalytické puto pupočnej šnúry
domácnosť a každodenná starostlivosť
netolerovaná absencia

zmeny: odkedy a prečo?

od konca 60. rokov
zmena životných podmienok, zľahčenie mužskej práce
+
emancipácia žien, rozšírenie potrieb
rast zamestnanosti - zmena životného štýlu
=
postupná zmena
jednoznačného rozdelenia rolí
matka – otec

fakt zmena?

kde je dieťa?

- ❑ Alcoa
- ❑ bezpečnosť dieťaťa – dôležitá nielen v búrke...
- ❑ lekári a psychológovia
- ❑ prevencia?!

je striedavá starostlivosť bezpečná?

- anglofónne krajiny : v posledných rokoch zmena z „alterned“ (striedavá) na „shared“ (zdieľaná) alebo „joint“ (spojená), zmena „care“ (starostlivosť) na „parenting“ (rodičovstvo). pointa: „byť rodičom“ je iná rola (iné zodpovednosti a úlohy) než „starat' sa o dieťa“
- veľmi komplexný problém: pri rozvode je NESKORO na začínanie symetrického vzťahu, role sú distribuované, vytvorené stereotypy – ukrivdený rodič, ublížený partner, absentujúci rodič... ale
- PREVENCIA = BEZPEČIE

a ako je to naozaj s tými oblakmi?

- aby dieťa nemalo Vianoce každý párny vikend
- aby druhý rodič nemusel byť „víkendovým“
- aby druhé bývanie nebola len sviatočná adresa, z ktorej sa posielajú alimenty
- rozdelenie rolí pretrváva (vid' PISA čerstvo)
- aká je bezpečnosť dieťaťa?
- „životný pocit“ – viac než fakty
- bezpečie PRED rozhodom
 - skutočne zdieľaná „starostlivosť“
 - zodpovednosť
 - porozumenie túžbam a pocitom
 - vzťah k sebe, k iným = vzťah k dieťaťu

F. Dolto: 10 commandements de la garde alternée (10 prikázání s.s.)

- nie pred 1 rokom veku dieťaťa
- dodržiavať zvyky
- nie súťaž rodičov
- spoločné pravidlá
- spoločná dohoda o aktivitách
- v prvom rade škola
- adolescent – sloboda
- finančná dohoda
- správny rytmus
- svoj vlastný priestor

čo teda s tými oblakmi?

- ťažko hľadať všeobecne platné pravidlá, plošne zavádzať striedavku
- kritérium komplexnej bezpečnosti dieťaťa
- maximum skutočnej starostlivosti = porozumenia po všetkých stránkach
- zodpovednosť a schopnosť rešpektovať a porozumieť druhému – jeden zo skutočných cieľov výchovy k partnerstvu a rodičovstvu
- vedieť, že pekné počasie je základ a oblaky sa vždy rozídu...

ak sa to podarí

- príjemnejšia každodenná práca, menej nešťastných detí dnes – dospelých v budúcnosti – skutočne minimálna oblačnosť

Ďakujem a držím palce

List účastníkom konferencie od Alice Havranovej, matka s dcérou v striedavej starostlivosti

V živote sa dejú veci, na ktoré nie sme pripravené. S manželom som bola 25 rokov a môžem povedať, že to bolo v celku šťastné manželstvo. Stali sa veci, o ktorých nebudem hovoriť, ale boli dôvodom na rozvod. V manželstve sa narodila dcéra Romanka, ktorá v čase rozvodu mala 13 rokov, čo bol ten najhorší vek. Nechápala, prečo sa rozchádzame a zaťažovať hlavičku dieťaťa sme nechceli.

Odtrhnúť dieťa od jedného z rodičov a vyhradiť čas, na návštevy je pre dieťa veľký zásah do života a jeho citov, čo si rodičia v návale hnevu na partnera, partnerku neuvedomujú.

Nakoľko sme našu dcéru milovali, a uvedomovali si veľkú zmenu v jej živote, hľadali sme spôsob, ako jej čo najmenej ublížiť.

Striedavá starostlivosť je spôsob, ako zmierniť stres, smútok a zmätok v hlave dieťaťa. Nemôžeme za dieťa rozhodovať, s ktorým z rodičov chce byť a presviedčať ho, že je zlý, lebo dieťa to nechápe, že by milovaný rodič ho nechcel. Bohužiaľ to tak vyznieva a neuvedomujeme si, že v prvom rade neubližujeme partnerovi, ale dieťaťu.

Ja s manželom sme to našťastie pochopili a dohodli sme sa na striedavej starostlivosti, mesiac u matky, mesiac u otca.

Neskôr, keď dcéra nastúpila na strednú školu a dochádzanie do BA zo Záhoria, kde býval otec, bolo komplikované /skoré vstávanie na vlak/ trávila viac času u mňa v Bratislave.

Nepozerali sme s bývalým manželom na súdne rozhodnutie, ale na potreby dieťaťa a jeho pohodlie. Po celý čas po rozvode naša dcéra mohla komunikovať či už telefónom, alebo stretnutím, s ktorýmkoľvek z rodičov, keď to potrebovala, alebo tak cítila.

To, čo sa stalo medzi mnou a manželom, sa v živote stáva, ale ďakujem za to, že sme našli dosť triezveho rozumu, aby sme našej dcére neublížili viac.

Alica Havranová

10 rokov „striedavky“ na Slovensku

Ako ďalej?

Situácia

Využívanie SOS na Slovensku rastie 😊
Do konca roku 2018 asi 10 000 detí v SOS

Česká republika o krok pred nami, využívanie SOS stúpa

Vyspelé krajiny 5-15 rokov pred nami 😞 využívanie SOS stúpa

Chceme sa dostať na úroveň vyspelých krajín v tejto oblasti?

Veríme, že striedavá starostlivosť je pre deti lepšia alternatíva?

Skúsenosti

Deti v striedavke - pozitívne skúsenosti ✓

Rodičia so striedavkou pozitívne skúsenosti ✓

Dva domovy väčšinou nie sú problém ✓

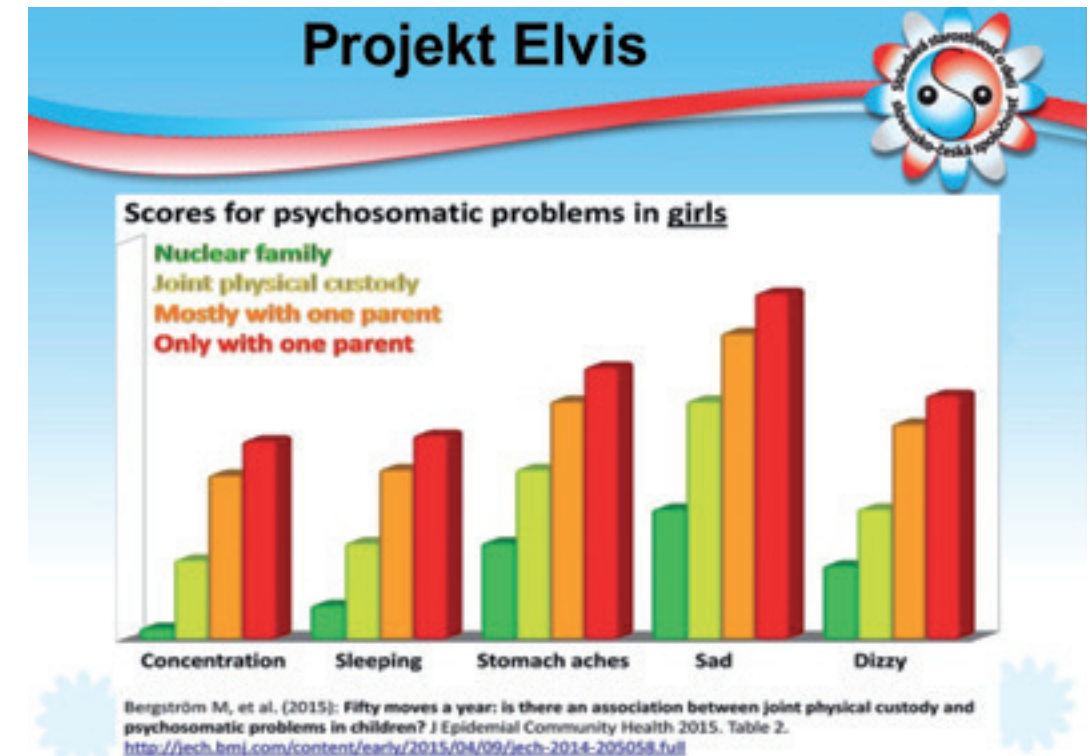
Naozaj ???

Projekt Elvis

Växelvis (striedavo) ↔ Elvis

Štokholmská univerzita od roku 2013

Niekoľko porovnávacích výskumov detí



E. Fransson: No Swedish studies have found children's health to be worse in JPC than in sole parental care from child age of 3 years and beyond.

Žiadna švédská štúdia nezistila horšie zdravie u detí vo veku 3 roky a viac, ktoré sú v striedavej starostlivosti, v porovnaní s deťmi v starostlivosti jedného rodiča.

Porovnanie Hildegund Sünderhauf

1. Abernethy (1977) USA	14. Wilkinson (1992) USA	26. Fabricius & Loeckel (2007) USA	38. Neoh & Mellor (2010) Austrália
2. Steinman (1981) USA	15. a) McCoby & Mookin (1992) USA	27. Skjotten & Berntsen (2007) Nórsko	
3. a) Irving et al. (1994) Kanada	15. b) McCoby et al. (1993) USA	28. Järlensson & Lindberg (2007) Švédsko	39. Spruijt & Duindam (2010) Holandsko
3. b) Irving & Benjamin (1991)		29. Berger et al. (2008) USA	40. Haugen (2010) Nórsko
4. a) Steinman et al. (1985) USA	16. Lakin (1994) USA	30. Campione et al. (2008) USA	41. Cashmore et al. (2010) Austrália
4. b) Brotsky et al. (1988) USA		31. McIntosh, Wells, Smyth & Long (2008) Austrália	42. Pazen et al. (2011) USA
5. Luepitz (1988) USA	17. Cloutier & Jacques (1997) Kanada	32. McIntosh, Bryant & Murray (2008) Austrália	43. Bjarnason & Arnason (2011) 36 krajín Európy
6. McKinnon & Wallenstein (1996) USA	18. Smart et al. * (2001) VB	33. Melli & Brown (2008) USA	44. Fabricius et al. (2012) USA
7. Richards & Goldenberg (1996) USA	19. Bauwens (2002) USA	34. Fügler (2008) Nemecko	45. Bergström (2012) Švédsko
8. a) Shiller (1986a) USA	20. Lee (2002) USA	35. Kasprow et al. (2008) Austrália	46. Fortin, Hunt & Scanlan* (2012) Veľká Británie
8. b) Shiller (1986b) USA	21. Franck-Gesbeck (2004) USA	36. Smyth (2008) Austrália a. (2004) b. (2008) c. (2008)	47. Sodemans, Matthijs & Swicegood (2013) Belgicko
9. Underwood (1989) USA	22. Juby et al. (2005) Kanada	37. Fehlbeg, Millward & Campo (2009) Austrália	48. Bergström et al. (2013) Švédsko
10. Johnson et al. (1988) USA	23. Breivik & Olweus (2008) Nórsko		49. Bergström et al. (2014) Švédsko
11. Neugebauer (1989) USA	24. Hahn (2006) USA		
12. Pearson & Thoennes (1990) USA	25. Lacroix (2006) Austrália		
13. Williams (1991) USA			

Rada Európy

Zástupkyňa generálneho tajomníka Rady Európy pani Gabriella Battaini-Dragoni: **Striedavá starostlivosť by mala byť podporovaná**, lebo naplňuje záujem dieťaťa, chráni ho pred konfliktom rodičov a zároveň zohľadňuje rovnosť rodičov. Treba sa však pýtať, či je striedavá starostlivosť najlepšia v každom prípade.

- Belgicko (2006): Ak aspoň jeden z rodičov navrhne striedavú starostlivosť, súd ju schváli, ak nenájde vážny dôvod, prečo nie je vhodná v konkrétnom prípade
-

Nie je to veľký skok?

- Asi 60% rodičov sa dohodne
-
- Niekedy rodič nežiada dieťa do starostlivosti
-
- Niekedy sa nájde vážny dôvod, prečo nie je vhodná striedavá starostlivosť
-
- Odhad: nárast striedavej starostlivosti bude postupný, ale rýchlejší – bez prekážok

Striedavka ako štandard

- ~~Je splnené všetko, aby mohlo byť dieťa v striedavej starostlivosti?~~
-
- Striedavá starostlivosť – ak neexistuje vážny dôvod proti

Ďakujem za pozornosť 🍷

Bohuslav Lenghardt

www.striedavka.sk

0905 788 999 striedavka@striedavka.sk

Tlačová správa

Desať rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku.

Bude striedavá starostlivosť uprednostnená?

Bratislava, 4. 12. 2019

Parlament si pripomenul schválenie striedavej starostlivosti. Stane sa štandardom?

V Národnej rade SR sa v stredu 4. 12. 2019 konala konferencia s názvom „10 rokov striedavej osobnej starostlivosti na Slovensku“. Organizátorom konferencie bolo OZ Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť a záštitu nad podujatím prevzal podpredseda NR SR Martin Klus (SaS).

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti bol poslancami navrhnutý a schválený do zákona o rodine na jar 2010. Onedlho uplynie už 10 rokov od tejto udalosti a vzhľadom na blížiacu sa voľbu do NR SR sa organizátori rozhodli už teraz priblížiť, čo všetko tento krok znamenal pre deti a rodiny.

Konferenciu otvoril podpredseda NR SR Martin Klus. Vo svojom príspevku o. i. skonštatoval, že pre správny vývoj detí je kľúčové rozvíjať vzťah detí k oboom rodičom.

Zároveň vyjadril nádej, že takéto výročné podujatie na pôde Národnej rady môže poslúžiť aj ako podnet pre konštruktívnu diskusiu, ktorá môže priniesť viacero nápadov, ako zlepšiť súčasný stav tejto problematiky na Slovensku.

K účastníkom sa prihovorila aj predsedníčka Výboru pre sociálne veci Alena Bašistová, ktorá skonštatovala, že „témou tejto konferencie žije niekoľko tisíc ľudí každý deň. Na jednej strane sú paragrafy a na druhej „vôľa“. Aby sme sa posúvali dopredu, je potrebné mať ako dobré paragrafy, tak i dobrú vôľu. Spôsobilosť, záujem i solventnosť – ich preukázanie často problém nie je. No schopnosť vzájomne komunikovať, dohodnúť sa a dohody rešpektovať – to všetko s dôrazom na dieťa, jeho psychickú i fyzickú pohodu – je podmienka, neraz nesplniteľná. A práve skutočnosť, že striedavá starostlivosť môže fungovať iba pri vzájomnej komunikácii rodičov a ich schopnosti dohodnúť sa na výchove dieťaťa - zdôrazňujú i súdy v odôvodnení svojich rozhodnutí.“

Róbert Dobrovodský zo sekcie legislatívy Ministerstva spravodlivosti SR prítomným ozrejmil vývoj legislatívnych prác v oblasti rodinného práva vo svetle 30. výročia platnosti Dohovoru OSN o právach dieťaťa. Vo svojom príspevku vyzdvihol okrem iného to, že novelou zákona o rodine (novela č. 175/2015 Z.z. z 26. júna 2015) došlo k výraznej zmene zásad rodinného práva v období po roku 1989. Novela doplnila tri nové zásady: 1) zásada záujmu dieťaťa (čl. 5), 2) zásada o stabilnom prostredí rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa (čl. 3 druhá veta), 3) zásada rovnosti rodičov dieťaťa (čl. 4 tretia veta).

Približne 10 000 detí bolo zverených do striedavej starostlivosti za osem a pol roka platnosti zákona. Využívanie „striedavky“ stále rastie a v roku 2018 dosiahlo 9,43 %. V rámci Slovenska však vidieť výrazné rozdiely. Kým vo východnej časti štatistika odhaľuje len niečo cez 5 % rozhodnutí o striedavej starostlivosti, v Trenčianskom kraji to bolo v roku 2018 skoro 15 % a v Bratislavskom kraji takmer 20 % rozhodnutí.

V porovnaní s vyspelými krajinami sú slovenské čísla nízke. Miroslava Kristinová Wieckowska sprostredkovala pohľad na štatistiky zo zahraničia. Časté využívanie striedavej starostlivosti v Škandinávii neprekvapuje. Polovica švédskych rozvedených rodičov v roku 2015 tvrdila, že deti trávajú rovnaký čas s mamou a rovnaký čas s otcom. Zaujímavé však boli štatistiky z Belgicka, v ktorom je striedavá starostlivosť uprednostnená od roku 2006. Detí, ktoré bývajú po rozvode rovnako alebo takmer rovnako u oboch rodičov, je tu od 43 do 50 percent v závislosti od regiónu. Prekvapili čísla zo Španielska. Podľa údajov z roku 2017 išlo po rozvode do striedavej starostlivosti približne 30 % detí v rámci celej krajiny, pričom na Baleárskych ostrovoch to bolo 47,2 % a v Katalánsku 44,9 %.

České soudy v roce 2018 zverili po rozvodu do striedavej starostlivosti viac ako 12 % dětí a sociológ Pavel Rusý pripomenul problémy, ktoré bránia rozšíreniu tohto modelu. Ústavný súd ČR poskytol prvostupňovým súdom štyri kritériá pre rozhodovanie o tom, či dieťa zveriť do striedavej starostlivosti, avšak judikatura ÚS ČR v tejto veci nie je jednotná. Pan Rusý sa venoval aj stieraniu rozdielov medzi tzv. rozšíreným stykom dieťaťa s rodičom a striedavou starostlivosťou. V niektorých prípadoch rodič, ktorý nemá zverené dieťa do svojej starostlivosti a má s ním len upravený styk, je s dieťaťom častejšie ako rodič, ktorý má dieťa v striedavej starostlivosti.

Hoci bola striedavá osobná starostlivosť u nás zahrnutá do zákona o rodine pred takmer 10 rokmi, dodnes nie sú všetky súvisiace zákony aktualizované a nie všetky počítajú s touto možnosťou. Upozornila na to právnička Gabriela Nováková.

Barbora Kamrlová nahliadla do problematiky dvoch domovov dieťaťa. Niektorí psychológovia upozorňujú na riziká vyplývajúce pre deti z pravidelného sťahovania, väčšina psychológov však chápe potrebu oboch rodičov v živote dieťaťa. Dva domovy nevyužívajú len deti v striedavej starostlivosti, ale napríklad aj deti navštevujúce internátne školy. Okrem toho pani Kamrlová pripomenula 10 pravidiel od Francoise Dolto, ktoré by mali dodržiavať rodičia využívajúci striedavú starostlivosť.

Poslucháčov zaujal dospievajúci 15-ročný mladík Matěj Cihlář. Od svojich 3 rokov žije týždeň u matky a týždeň u otca v nariadenej striedavej starostlivosti Matěj vyjadril spokojnosť s týmto riešením v situácii, keď rodičia žijú oddelene a zle spolu komunikujú. Vyslovil predpoklad, že práve vďaka tomu má naďalej vo svojom živote oboch rodičov. Slečna Romana Havranová tiež vyrastala v striedavej starostlivosti, dnes je však už dospelá a mohla spätne zhodnotiť časť detstva po rozvode rodičov. Pri hodnotení ocenila prístup svojich rodičov, ktorí ju nezaťahovali do svojich konfliktov a ponechali jej možnosť rozhodovať o tom, u ktorého rodiča bude. Rodičia jej nikdy nevytýkali, keď od jedného odchádzala k druhému. Režim striedania si Romana upratovala podľa seba, nebol pravidelný.

K poslucháčom sa prihovorili niekoľkí rodičia, ktorí vychovávajú deti v striedavej starostlivosti. Ozrejmili dôvody, prečo sa rozhodli pre takéto riešenie a diskutovali o jeho výhodách. Emócie v ich tvárach prežrádzali, aké silné sú rodinné vzťahy medzi deťmi a rodičmi a akej dôležitej problematike sa konferencia venovala.

V priebehu posledných 10 rokov bolo v zahraničí urobených niekoľko dôležitých výskumov, ktoré porovnávali deti vyrastajúce v striedavej starostlivosti a deti z iných rodinných modelov.

Bohuslav Lenghardt pripomenul výsledky švédskeho projektu Elvis. Tím psychologičiek zisťoval, či majú deti vyrastajúce po rozvode striedavo u oboch rodičov viac problémov ako iné deti. Najmenej problémov zistili u deti z nerozvedených rodín. O niečo horšie sú na tom deti v striedavej starostlivosti, ešte horšie výsledky majú deti vyrastajúce u jedného rodiča s kontaktmi s druhým rodičom a najhoršie dopadli deti u jedného rodiča bez kontaktov s druhým rodičom. Vedci už vedia, že striedavá starostlivosť je pre deti vhodnejšia ako model s jedným rodičom.

Konferencia priniesla dva hlavné závery. Prvým je skutočnosť, že zaradenie striedavej sobnej starostlivosti do legislatívy malo zmysel. Slovenské rodiny prijali striedavú starostlivosť a využívajú ju čoraz častejšie. Druhým záverom je, že striedavá starostlivosť sa ukázala ako lepšie riešenie, ktoré vyhovuje deťom a rodinám viac ako starostlivosť jedného rodiča. Potvrdili to prítomní zástupcovia rodín a aj vedecké výskumy vo svete. Ak chceme, aby aj slovenské deti z rozvedených rodín čo najlepšie prosperovali, mali by sme rozšíriť využívanie striedavej starostlivosti. Po 10 rokoch od jej zavedenia je vhodné začať diskusiu o povýšení striedavej starostlivosti na štandardné usporiadanie po rozvode, hoci nie vždy povinné. Ak sa nájde vážny dôvod, prečo by pre konkrétne dieťa nebola dobrá, súd by mal

nariadiť iné riešenie. Podobné znenie zákona majú v Belgicku už od roku 2006 a môže slúžiť ako vzor pre ďalšiu úpravu slovenského zákona o rodine.

Rezolúcia Rady Európy č. 2079 (2015)

Rovnosť postavenia mužov a žien a spoločná rodičovská zodpovednosť: rola otcov

Parlamentné zhromaždenie:

1. Parlament Európskej Únie trvalo presadzuje rovnosť mužov a žien v zamestnaní i v súkromí. Významný posun, hoci stále nedostačujúci, môžeme sledovať vo väčšine členských štátov Rady Európy. V rodinách musí byť rovnosť medzi rodičmi nastolená a zaručená v momente. Keď sa dieťa narodí. Zapojenie obidvoch rodičov do výchovy a starostlivosti je prínosné pre zdravý vývoj dieťaťa. Rola otcov vo výchove a starostlivosti o ich deti, vrátane veľmi malých detí, treba viac doceniť a patrične ohodnotiť.

2. Spoločná rodičovská zodpovednosť znamená, že rodičia majú práva, povinnosti a nesú zodpovednosť voči svojim deťom. V skutočnosti však musia niekedy otcovia čeliť prekážkam, ktoré vyplývajú zo zákonov, z praktických postupov úradov a zažitých predsudkov a ktoré majú za následok, že otec je v dôsledku pripravený o možnosť udržiavať so svojimi deťmi trvalý vzťah. V rezolúcii č. 1921 z roku 2013, týkajúcej sa rovnosti mužov a žien, vyrovnávania rolí v súkromnom i pracovnom živote a spoločnej zodpovednosti, vyzvalo zhromaždenie príslušné orgány členských štátov, aby rešpektovali právo otcov a legislatívne zaručili, že otcovia, po vzájomnej dohode oboch rodičov, budú mať možnosť podieľať sa na spoločnej starostlivosti o dieťa a síce v jeho najlepšom záujme.

3. Parlament chce osobitne zdôrazniť, že právo na rešpektovanie rodinného života je jedným zo základných práv Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv, uvedených v čl. 8. a taktiež súčasťou mnohých medzinárodných právnych predpisov. Pre dieťa a rodičov je základným predpokladom k naplneniu rodinného života spoločné súžitie. Rozdelenie rodičov a dieťaťa má nenapraviteľný negatívny efekt na ich vzťah. K takému rozdeleniu by malo dochádzať iba na základe rozhodnutia súdu a vo výnimočných prípadoch, kedy by mohlo dôjsť k vážnemu ohrozeniu záujmu dieťaťa.

4. Parlament pevne verí, že rozvíjanie a podpora spoločnej rodičovskej starostlivosti pomôže prekonať genderové stereotypy v súvislosti s rozdelením mužských a ženských rolí v rodinnom živote a reflektuje sociologické zmeny, ktoré sa udiali za posledných päťdesiat rokov, v zmysle ako je súkromný a rodinný život v súčasnosti usporiadaný.

5. Vo svetle týchto úvah, vyzýva parlament členské štáty k vykonaniu týchto krokov:

5.1. k podpisu a/alebo ratifikácii Európskeho dohovoru o výkone práv detí (ETS č. 160) a Dohovoru o styku s deťmi (ETS č. 192), pokiaľ tak už neučinili; k podpisu a/alebo ratifikácii Haagského dohovoru o civilnoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a jeho účinnej implementácii a najmä zaistenia promptného začatia kooperácie príslušných orgánov;

5.2 na podpis a/alebo ratifikáciu Haagskeho dohovoru o civilnoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a jej účinnej implementácii a najmä zaistenie promptného zahájenia kooperácie príslušnými orgánmi;

5.3 k zabezpečeniu rovnakých práv rodičov v súvislosti s ich deťmi v podobe zodpovedajúcej zákonnej úpravy a administratívnej praxe, ktorá zaručí každému z rodičov právo na informácie a rozhodovanie v dôležitých záležitostiach, týkajúcich sa života a vývoja ich dieťaťa, v najlepšom záujme dieťaťa;

5.4 k odstráneniu zo svojich zákonov akýchkoľvek rozdielov, vychádzajúcich z rodinného stavu medzi rodičmi, ktorí uznali svoje dieťa;

5.5 k zavedeniu princípu striedavej starostlivosti po rozvode alebo rozchode do svojej legislatívy, k vymedzeniu všetkých výnimiek v prípadoch zneužitia alebo zanedbania dieťaťa alebo domáceho násillia v prípadoch rozvodu alebo rozchodu rodičov, k úprave doby, počas ktorej žije dieťa s každým zo svojich rodičov podľa potrieb a záujmu dieťaťa;

5.6 k rešpektovaniu práva dieťaťa byť vypočuté vo všetkých prípadoch, ktoré sa detí týkajú a za predpokladu, že je dieťa schopné porozumieť situácii a všetkým súvislostiam;

5.7 prihliadať k striedavej starostlivosti pri prideľovaní sociálnych dávok;

5.8 k vykonaniu všetkých potrebných krokov, aby bolo zabezpečené, že rozhodnutia v súvislosti s trvalým pobytom dieťaťa a určením styku, sú bezvýhradne dodržiavané, najmä v prípadoch, kde sú evidované sťažnosti na problémy s odovzdávaním detí;

5.9 k odporúčaniu, a kde je to vhodné, i k nariadeniu mediácie v rámci súdneho konania vo veciach rodinného práva, ktorých súčasťou sú deti, konkrétne k zavedeniu súdom nariadeného informatívneho sedenia, pri ktorom sa rodičom vysvetlí, že striedavá starostlivosť môže byť vhodnou voľbou formy porozvodovej starostlivosti v zmysle najlepšieho záujmu dieťaťa, ďalej potom na zaručenie, že mediátori budú patrične školení a k podnecovaniu multidisciplinárnej spolupráce založenej na princípoch „Cochemského modelu“;

5.10 k zabezpečeniu nevyhnutného vzdelávania v interdisciplinárnej spolupráci, zameranej na špecifické práva a potreby detí rôznych vekových skupín, pre zástupcov profesií, ktorí prichádzajú v rámci opatrovníckeho konania do kontaktu s deťmi, rovnako tak prispôsobenie opatrovníckeho konania v tomto zmysle a podľa zásad vyplývajúcich zo smernice „Justícia priateľská k deťom“, vydané Radou Európy;

5.11 vedieť rodičov k vytváraniu rodičovského plánu, ktorý, aj im samotným, pomôže definovať základné aspekty života ich detí, a upovedomiť deti o možnosti dožadovať sa zmien alebo úprav stávajúceho usporiadania, osobitne potom týkajúcich sa miesta ich pobytu; zavedť platenú rodičovskú dovolenku pre otcov, pričom sa uprednostňuje model neprenosnej rodičovskej dovolenky.

Diskusia zhromaždenia z 2.10.2015 (36. zasadanie) (viď dokument 13870, správa Committee on Equality and Non-Discrimination; Komisia pre rovnosť a proti diskriminácii), reportujúci: Françoise Hetto-Gaasch; a dokument 13896, vyjadrenie Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development (Komisia pre sociálne záležitosti, zdravie a udržateľný rozvoj), reportujúci: Stefan Schennach. Text bol prijatý zhromaždením parlamentu 2. 10. 2015 (36. zasadanie).



ISBN
978 - 80 - 971861 - 1 - 1

